

În al doilea rând – *managementul instituțional are datoria de a construi mecanisme de conexiune cu comunitatea;*

În al treilea rând – *managerii trebuie să accepte realitatea că zidurile tradiționale se dizolvă în prezent și că această tendință se va accelera.*

Biblioteca, fiind prin excelență o instituție publică, este obligată, prin misiune, să-și asume responsabilitate socială sporită în Era Cunoașterii. Rolul ei social este recunoscut de salariații bibliotecilor, numai că unii se fac a nu-l înțelege prea bine și nu-l acceptă integral, ca valoare, rol sau scop. Trebuie revăzută această atitudine. Fiecare decizie luată, fiecare acțiune realizată trebuie văzută din perspectiva ace-

tei responsabilități pentru că programele extramuros nu au șanse de izbândă decât dacă bibliotecarii și bibliotecile activează cu convingerea clară a importanței lor la toate nivelurile de decizie și de execuție.

Referințe:

1. McCook, Kathleen de la Peña. *A Place at the Table: Participating in Community Building*, foreword by Sarah Ann Long. – Chicago: American Library Association, 2000.
2. Kulikovski, Lidia. *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*. Ch.: Ed. Epigraf, 2006. – P. 142-145.
3. Osborne, Robin. *From Outreach to Equite. Innovative Models of Library Policy and Practice*. ALA, 2004. – 160 p. – ISBN: 0-8389-3541-9.
4. Collins, Jim. *Leding Beyond the Walls*. The Peter Drucker Fondation for Non Profit Management; Frances Nesselbein, Marshall Goldsmith și Ian Somerville, Ed. Jossey-Bass Publishers, 1999.
5. Six Steps to Creating a Librarery Outreach Program. www.ala.org/ala/olos/outreachresource/docs/six_outreachsteps.pdf
6. 10 Library Outreach Programming Ideas. www.ala.org/ala/olos/outreachresource/docs/outreach_programming.pdf
7. Partners in Library Outreach. www.ala.org/ala/olos/outreachresource/docs/outreach_partners.pdf
8. Bibliografie utilă la: www.cas.usf.edu/lis/a-librarian-at-every-table

DIVERSITATEA MODALITĂȚILOR DE PROMOVARE A LECTURII LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

Genoveva SCOBIOALĂ,
manager, Departamentul Marketing

Trăim astăzi o perioadă când cartea, obiectul principal al activității noastre, a fost depășit întru câțiva de alte mijloace media. Chiar dacă se zice că basarabenii sunt mai refractari la tehnologiile moderne, iată că acestea au pus pe deplin stăpâ-

nire și pe noi, mulți putându-se considera o „generație a internetului”. Astfel, internetul ne-a afectat copilăria, furându-ne jocurile în aer liber și plimbările prin parcuri și păduri, ne-a furat posibilitatea comunicării directe înlocuind-o cu cea de

pe Messenger, ne-a limitat șansa de a ne face prieteni frecventând teatrele sau cinematografele, punându-ne la dispoziție bloguri și forumuri și, în sfârșit, ne-a diminuat pasiunea pentru lecturi, oferindu-ne în schimb multă, multă informație, dar nu tot timpul valoroasă și pertinentă. Totul ar fi perfect însă, dacă ar exista un echilibru între modernism și tradiționalism. Nu că am fi noi atașați de un ansamblu de valori sau concepții constante, dar pentru că făcând parte din sistemul informativ-structiv-cultural simțim cel mai bine care sunt carențele unor informații de pe net, iar modernizarea activității de bibliotecă trebuie folosită la promovarea serviciilor și produselor, încât să-i determine pe utilizatori să se reîntoarcă la lectura pe suport tradițional. Tocmai abandonul lecturii i-a determinat pe responsabili de acest fenomen să declare anul 2008 An al Lecturii, iar Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în *Strategia de dezvoltare până în 2017* a identificat **patru** arii de concentrare, **prima** fiind **CARTE, LECTURĂ, STUDIU ȘI CULTURĂ**.

BM a inițiat activități de revigorare a lecturii de doi-trei ani sub toate formele de manifestare, îndeosebi susținând o serie de programe de lectură, precum *Lecturile verii, Ora poveștilor, Chișinăul citește o carte*. Aceste programe au menirea să sporească interesul față de multiplele valori ale lecturii, să cultive gustul pentru lectură, încurajând apropierea autentică de carte, să redescopere rolul cărții, să mobilizeze toată energia bibliotecarilor spre o lectură de suflet cu consecințe majore asupra formării și dezvoltării personalității.

Pentru a spori interesul și atractivitatea utilizatorilor, în cadrul *Programelor* s-au folosit forme cunoscute deja de toată lumea: lecturi cu voce tare, pe roluri, întâlniri cu scriitorii, expoziții cu prezentări de carte, cenacluri literare, ore de lectură. Totodată, am recurs și la tehnici mai noi: plasarea pe web a celor mai solicitate titluri, lista cărților jubiliare (un îndemn subtil de a le pro-

mova ținând cont de rezistența lor în timp), prezentări în formatul PowerPoint, mijloace informaționale vizuale, accesorii care, prin dinamism, au „însuflețit” și consolidat informația, întregindu-i efectul. Aceste *Programe* au transformat bibliotecile în ateliere de lucru, în spații ale interferenței dintre joc, lectură, comunicare, informație în care se modelează gustul pentru lectură prin utilizarea altor metode de dezvoltare – teatru, muzică, film. Cei mai mici au apreciat foarte mult lecturile în afara bibliotecii – în parcuri, lângă havuzuri sau lacuri etc.

La toate activitățile s-a mizat foarte mult pe publicitate. Posterele din bibliotecă, semnele de carte sau pliantele, afișele din școli și grădinițe, foile volante plasate prin cutiile poștale la blocurile din vecinătate – au contribuit la persuasiunea utilizatorului și a nonutilizatorului de valoarea cărților propuse spre lectură. Foarte importante au fost acțiunile succedate lecturilor, acțiuni organizate în concordanță cu vârsta, gustul și statutul social al cititorilor. Copiii au predilecție pentru întâlniri cu autorii, pentru a desena eroii preferați, pentru a crea ei înșiși povești sau a le continua pe cele începute de bibliotecar ori voluntari, care sunt liceeni ai claselor mai mari, tot ei și prieteni fideli ai bibliotecii, pe care îi implicăm cu succes în astfel de activități. Tinerii și adulții au preferințe pentru debateri în prezența autorilor și a criticilor literari. În această privință noi suntem mai privilegiați, aproape toți scriitorii locuiesc în Chișinău și ne este ușor să-i cooptăm. Dar foarte important este ca acești invitați să fie pe placul cititorilor, preferințe identificate din anchetele realizate sistematic cu aceste ocazii. Concluziile ce se desprind din aceste cercetări demonstrează importanța lecturii la diverse categorii de cititori în cadrul programelor de vară organizate în bibliotecă (ne-am convins că pentru comunitatea chișinăuiană aceasta este perioada cea mai favorabilă lecturilor), dar și oportunitatea acestora prin aplicarea unor

forme noi, care să determine, în primul rând, modificarea atitudinii copiilor față de lectură, prin includerea autorilor și a temelor identificate: *natură, dragoste, istorie, inclusiv a orașului Chișinău, realizări actuale ale științei*. Asociate cu alte instrumente de distingere a preferințelor, cercetările reprezentă o modalitate de a aduce biblioteca în atenția utilizatorilor, însă ele mai întăresc și convingerea acestora că opinia lor contează, că ea este importantă pentru bibliotecă în perspectiva îmbunătățirii calității și diversificării serviciilor care le sunt oferite.

Acest experiment a reușit și urmează a fi continuat, fapt care reiese clar din frecvența copiilor în cadrul lor, dar și din creșterea semnificativă a numărului de împrumuturi.

Exemplificăm cu impactul pe care l-a avut efortul anului din cadrul programului *Lecturile verii 2008* cu genericul *Cartea nu are vacanță: s-au lecturat 729 544 de cărți, au fost organizate 1 507 activități culturale, la care au participat 27 285 persoane*.

Utilizatorii implicați în acest program au fost ajutați nu doar să-și petreacă timpul liber avantajos, ci și să cunoască ceva nou, să-și dezvolte intelectul și vocabularul, să gândească și să viseze, să descopere noi orizonturi, să acumuleze experiență,

să înțeleagă mai bine noțiuni de civilizație, progres, spiritualitate.

Nu mă voi opri la cele mai solicitate basme din cadrul „Orei poveștilor”, dar aş vrea să nominalizez cu satisfacție cele trei titluri din Programul **Chișinăul citește o carte**: A. Busuioc, *Hronicul Găinarilor*, I. Colesnic, *Note din Arca lui Noe* și L. Hlib *Regina nopții*. Putem menționa acum că au fost decizii destul de inspirate, iar întâlnirile cu autorii au fost adevărate lecții de rafinament literar, de inteligență, de comportament civic și de patriotism. Ne bucurăm că acest program a fost preluat de comun acord de Biblioteca „D. Cantemir” din Ungheni.

Pentru buna desfășurare a programului *Chișinăul citește o carte – 2008* Biblioteca Municipală a achiziționat 600 ex. de cărți, care pe parcursul anului au fost împrumutate de peste 12 000 ori, au fost organizate peste 200 de activități culturale, la care au participat circa 7 000 persoane.

Un alt program cu deschidere spre acțiuni ce circumscriu încrederea în valorile cărții și ale lecturii este unul mai recent, dar care a suscitat deja un viu interes. Este vorba de *Lecturi aperitive „Carte la pachet”*, implementat de Biblioteca „O. Ghibu” după modelul proiectului francez *Lire en fête*, cu

o concepție originală de a stimula apetitul pentru lectură, de a gusta din deliciul ei. Programul se desfășoară într-o formă atractivă, într-o manieră liberă și degajată, miza punându-se pe decor și atmosferă: ambient, acorduri muzicale, cafea, audieri și vizionări, expoziții.

Prin însăși sintagma *Lecturi aperitive*, se înțelege o etapă de anticipare, de pregătire, de trezire a gustului pentru lecturi, care mai apoi să se transforme în pasiune, în patimă. Programul mai înseamnă o colecție de cărți din cele mai reprezentative și recomandabile pentru lecturi, o prezentare relevantă, ușor sesizabilă a unor mesaje din diverse titluri, subtile influențe de alegere și preconizare. Această formă de activitate, prin caracterul inovativ și captivant al desfășurării, îi ademenește în primul rând pe tineri. Suprasolicitați, adesea, de lecturile obligatorii, ei preferă forme spectaculoase, ludice, atractive, ghidate de personalități culturale distincte. Cele cinci ședințe au adunat circa 400 de utilizatori. Ele „au reușit să ne atragă într-o lume inedită, cea a cărților”, „plină de suspansul mistic al șirului de întrebări-răspunsuri în care nu a rămas loc pentru monotonie” – spicuiam din relatările participanților.

O altă modalitate de promovare a lecturii sunt activitățile extramuros, devenite

deja tradiție la unele filiale – „Alba Iulia”, V. Bielinski, „I. Mangher”, Traian.

Prin intermediul acestui gen de activitate biblioteca publică își deschide larg ușile, îndeosebi, pentru o categorie specială de persoane – cele dezavantajate, asigurându-le accesul la carte, lectură, cunoaștere, informare, documentare și studiu. Acest program complex contribuie la integrarea lor în societate, la educarea și dezvoltarea personalității, dar și la îmbunătățirea nivelului tehnicii de lectură, în special la copii, la dezvoltarea interesului și gustului pentru carte, lectură în general. Comunicarea interactivă în baza lecturilor, a cărților prezentate consolidează relația dintre bibliotecă și utilizator. Acest program se desfășoară sub genericul *Biblioteca vine la tine cu prieteni*, prin „prieteni” înțelegându-se bibliotecari, scriitori, cititori talentați de la școlile de muzică sau arte plastice. Iar interacțiunea cărții cu jocul, cu muzica, cu dezbaterile facilitează tipuri noi de relații ce se nuanțează și se diversifică, devin mai productive și de lungă durată. Prin intermediul lecturilor li se oferă o șansă de a cunoaște alte realități, alte adevăruri, adeseori inedite, încât li se poate schimba chiar viziunea asupra vieții, iar nevoia de informare, de cunoaștere și de autoinstruire devine tot mai evidentă.

Deseori în cadrul acestor ieșiri pe teren – școli specializate, internate, grădinițe de copii cu dizabilități, case de bătrâni – le sunt oferite și cadouri, bineînțeles, cărți din partea bibliotecilor sau a autorilor. Cei mai generoși în acest sens sunt scriitorii I. Filip, I. Țurcanu, T. Știrbu, C. Partole.

Alte acțiuni de socializare și de modelare a ființei umane prin lecturi, apreciate de beneficiari, sunt concursurile literare, care s-au încetățenit și consolidat în activitatea BM prin mai multe forme și metode interactive.

Știm cu toții cu câtă pasiune participă liceenii „La izvoarele înțelepciunii”. Ei bine, asemenea concursuri, organizate în baza unor opere literare sau a întregii creații a scriitorilor omagiați ori comemorați, constituie adevărate regalii literare. Concursul *La steaua care-a răsărit*, organizat în parteneriat cu instituțiile de învățământ preuniversitar, este un îndemn de a studia cât mai bine opera Marelui Eminescu, atât în limba română, cât și în franceză sau engleză. Organizat pe mai multe secțiuni (proză, poezie, creație), participanții sunt obligați să dea dovadă de profunde cunoștințe ale operei eminesciene, dar și ale traducerilor, să redescopere plăcerea de a citi și reciti din „măiastra-i carte”. Un alt concurs inedit, de pătrundere în sensul versului eminescian, a fost cel de caligrafie, care a fost dedicat aniversării a 125-a de la publicarea operei eminesciene *Doina* și organizat împreună cu Societatea Bibliofililor din Moldova. Scopul profesional al Concursului s-a axat pe două direcții complementare: stimularea interesului pentru lectură, cultivarea dragostei pentru valorile perene și sensibilizarea la frumos prin aplicarea artelor figurative, cum ar fi caligrafia tradițională; de a promova și a cultiva acest gen de artă în rândurile tinerei generații. Chiar dacă au fost participanți reprezentând mai multe etnii, toți au conjugat destul de reușit subiectul poeziei exprimat prin imaginile-simbol, prin orna-

mente utilizate, manifestând înțelegerea textului literar, capacitatea de a recepta reflexiv opera, precum și potențialul de creativitate. Învingătorii au fost stimulați cu diplome, cu premii consistente, cărți și alte materiale promoționale cu însemnele bibliotecii. O activitate complexă menită să promoveze biblioteca și cartea a fost *Săptămâna ușilor deschise*. Prin acțiunile întreprinse, prin publicitatea intensă, prin vizitele circuit s-a favorizat creșterea numărului de utilizatori, diversitatea culturală, bibliotecile devenind pentru o săptămână centre în care s-a concentrat o impresiune culturală. Iubitorii de carte au avut posibilitatea să vadă (dar să și împrumute) colecții speciale, cărți rare, opere cu autograful scriitorilor, noutăți editoriale, volume care se remarcă prin calitate și realizări grafice deosebite.

Toate acțiunile desfășurate în promovarea potențialului informațional al BM, implicit a cărților de beletristică, au fost amplificate de expoziții organizate prin prezentarea noilor achiziții, dar și prin scoaterea din anonimat a cărților de valoare. *Cărți uitate pe raft* – a fost titlul unor expoziții din mai multe biblioteci care au contribuit la reactualizarea unor opere importante din literatura națională și universală. Cu riscul multora de a ne invidia, nu putem să nu menționăm că o parte a succesului programelor de lectură a fost achiziția de excepție din acest an.

Din experiență ne-am convins că o carte poate fi promovată nu neapărat prin programe și acțiuni deosebite. O simplă lansare, care a produs o adevărată senzație culturală, a fost miniromanul *Cine răspândește anecdote* de Lilli Promet, tradus din estonă de colegul nostru Vl. Pohlă. Această premieră absolută în spațiul românesc a provocat discuții și aprecieri ale celor prezenți, unii dintre ei cunoscând-o personal. Alții o cunoșteau după romanul *Primavera*, care i-a asigurat

autoarei estone o mare popularitate. Dar care a fost impactul activității noastre?

1. Cartea a fost lecturată de foarte multe persoane prezente la eveniment, precum și de cei care s-au informat din presă sau de pe pagina web a BM.

2. Romanul *Primavera*, împrumutat de la Biblioteca „Ovidius” pentru a-l prezenta la expoziția care a însoțit lansarea, i-a intrigat pe mai mulți participanți și de atunci, de luni bune, nu-și mai regăsește locul la raft.

3. Ambasadorul Lituaniei, prezent la manifestare, pe lângă profunda recunoștință și apreciere de a promova culturile baltice ne-a promis noi donații, numărul de cărți al autorilor din Țările Baltice deținut de biblioteca noastră considerându-l infim.

4. Pe marginea romanului sus-numit s-a organizat un medalion literar cu genericul *Lilli Promet, o prezență remarcabilă în literatura estonă*, la care au participat zeci de elevi de la liceele „M. Eliade” și „Al. I. Cuza” cu 12 comunicări.

5. S-a făcut, astfel, un pas sigur spre multiculturalism – un imperativ al epocii în care trăim, marcată de globalizare, de apropierea și cunoașterea reciprocă a popoarelor.

Dacă e să contabilizăm câte persoane au citit cartea, am rotunji cifra de 500. E mult, e puțin, e greu de spus, dar cu siguranță mulți autori și-ar dori ca fără prea mult efort, într-o perioadă foarte scurtă, operele lor să ajungă la inima și sufletul a atâtor cititori.

În acest An al promovării lecturii atenția ne-a fost concentrată nu numai la „ce citim și cât”, dar și la „cum citim”. Conștienți că trăim într-un secol al vitezei care implică o informație rapidă, promptă, ușor receptabilă unui lector grăbit, am încercat prin programul *Arta lecturii* să nuanțăm mai multe determinative: lecturi rapide, lecturi de reviste, lecturi de sinteză, lecturi comprehensive, lecturi de compedii, elemente ce includ noțiuni de artă a lecturii.

Astfel, în filiale au fost organizate expoziții cu cele mai captivante cărți care constituie repere importante în posedarea artei lecturii, printre acestea: N. Manolescu. *Cititul și scrisul*, A. Flacon. *Universul cărții*, A. Agreșeanu. *Bucuria lecturii*, P. Dumitriu. *Despre viață și cărți*, L. Arion. *Arta lecturii* ș.a.

Acestea sunt doar o parte din activitățile pe care le-am organizat pentru cititori cu scopul de a-i atrage și a le modela gustul pentru lecturi și pentru o mai mare penetrare a culturii în rândurile lor, iar afluența publicului participant demonstrează utilitatea indubitabilă a unor asemenea campanii.

Dar acest fenomen al lecturii impune și bibliotecarilor cunoștințe profunde, încercări inovatoare, flexibilitate, un caracter dezinvolt de manifestare. În acest context au avut loc două mese rotunde: *Biblioteca și Publicul: în căutarea cititorului ideal și Suntem un neam al cărții!? Problema cărții și a lecturii în Republica Moldova*, la care au participat bibliotecari, cititori, editori. S-au pus în discuție și s-au evidențiat probleme vizând rolul bibliotecarului în fața provocării noului tip de cititor, despre influența bibliotecii, a cărții asupra utilizatorului prin selecție și inducerea valorilor culturale, despre o mai bună cunoaștere a fenomenului numit lectura de plăcere.

Prin enunțurile de mai sus sperăm să vă fi convins că afirmația „Azi nu se mai citește” se află în dezacord cel puțin cu opinia bibliotecarilor, care ar înlocui-o cu realitatea „Azi se citește altfel”. Să nu fim pesimiști în legătură cu viitorul lecturii, el depinde de modul cum îl vom încuraja și cum vom promova cartea, lucru pe care biblioteca este cea mai indicată să-l facă, convingându-i, prin mijloace specifice ei, cât de necesar este să citești – și pentru trup, și pentru suflet. Cartea rămâne aceeași sursă de lectură și creație, aceeași „speculum humanae salvatonis”, menită să dăinuie peste ani.